

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri pop. — Naročnina znaša: za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K in za en mesec 2 K. — Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se upravištvo ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamične številke po 6 stot. (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 st.

Telefon številka 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd., se računajo po pogodbi. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravištvo v ulici **Molin piccolo št. 7. II. nadstr.** Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna: ulica Torre Bianca 12.

Politično društvo „Edinost“ v Trstu.

VABILO

na

JAVNI SHOD

katerega priredi

politično društvo „Edinost“

v „Narodnem Domu“ v Barkovljah
v nedeljo, dne 27. t. m.

DNEVNI RED:

Protest proti pridržanju vojakov-tretjeletnikov preko njih dobe v vojaški službi.

Začetek ob 5. uri popoldne.

Na obilno udeležbo vabi

Odbor.

Na razpotju.

II.

Na reševanju krize na Ogrskem smo mi v tej polovici cesarstva, poleg prebivalstva na Ogrskem samega prvi in glavni interesi-ranci. Vsi imamo zavest, da so tu angažirani naši življenski interesi. Ker smo dosedaj tvorili nasproti vsakemu svetu svojo drž. in gospodar-sko skupnost, je naravna stvar, da aspiracije Madjarov po popolni državni in gospodarski samostojnosti, po pretrganju vseh vezi, ki so jih spajale do sedaj z našo polovico, posejajo globoko v naše gospodarske in politične in-terese. Zato je neoporečno, da je pomen krize na Ogrskem vzrasel preko ogrskega okvirja in treba govoriti o krizi splošne monarhije.

Pozornost torej, ki jo vsa javnost v naši polovici posveča sedanjim dogodkom na Ogr-skem, ne le, da je opravljena in v polni meri, ampak tudi neizogibno potrebna. Kjer gre za moj življenski interes, kjer je v igri moja koža, mi ni le v pravico, ampak tudi v nujno dolžnost, da se oglašam, da varujem svoj interes in da gledam, da dogodki ne pridejo do razrešitve, po kateri bi moji interesi tr-peli škodo, ki bi bila nepopravljiva za vse čase.

Osobito pa se vse novinstvo te polovice bavi z dogodki na Ogrskem. Naravno je to. Časopisje je instrument politikov, je orodje onih činiteljev, ki so poklicani, da varujejo interese onih skupin, bodi političnih, bodi narodnih, s katerimi so spojeni, novine so glasila strank.

Naravno je — ker ob sebičnosti strank bi bilo nasprotno pravi čudež — da vsaka stranka se svojega specialnega stališča cenja dogodke in piše perspektive za bodočnost. Ta

dolžnost, da se pripravimo na možne do-godke in spremembe morda že v bližnji bo-dočnosti, zadevja osobito nas Slovence v vsej menarhiji. Kajti v tem soglašamo menda vsi, da je nadaljnji obstanek duvalistične oblike naše monarhije postal veliko in pereče vprašanje! S tem pa je povedano ravno, da kriza na Ogrskem je kriza monarhije in da je na reševanju te krize v igri vitalni interes mo-narhije: nje obstanek v sedanjih obliki.

Nadaljnji obstanek duvalistične oblike je postal veliko vprašanje, to je: računati nam je z možnostjo, da se ta oblika, ta ne-stvor egoizma dveh plemen in neverjetne slepota državnikov-upraviteljev monarhije iz 1867, razbije in preneha.

Ta možnost poraja vsodno vprašanje: kaj naj stopi na mesto porušivše se duvali-stične oblike? Dvojno je možno. Ali se od-ločimo krogi na Dunaju odločijo za nadaljen velik korak v zmislu razkrojenja monarhije v dve državi, povsem samostojni na znotraj in zunaj, in spojeni med seboj le po osebi vladarjevi, torej za personalno unijo; ali pa se odločijo za odločen čin, za radikalno operacijo, ob kateri bodo morali eventualno apelirati na lojalnost in sodelovanje nema-djarskih narodov, in s katerim vpostavimo status quo ante, to je tisto stanje, kakor je bilo do krvavega leta 1866; da se odločijo torej za vspostavljenje skupnosti monarhije ka-kor ene državno-pravne celote.

Nujna dolžnost nam Slovanom v monar-hiji je, da si ustvarimo jasen koncept, da pridemo na čisto sami s seboj, kaj bo ko-ristnejše za nas in našo bodočnost: ali da pri-trdimo prvi, ali drugi možnosti, ali se izja-vimo za personalno unijo, ali pa za skupnost cesarstva, za zopetno spojenje, kar je bilo ločeno in razkrojeno s činom 1866 z ustvar-jenjem duvalizma?!

Za slučaj pa, da se Slovani odločimo za to poslednjo, da pridemo do uverjenja, da v skupnosti cesarstva bosta še najbolj zavarovana naš obstanek in naša bodočnost, nam navstaja nadaljnja dolžnost, da si ustvarimo določen program, da pridemo na jasno, kako uredbo te skupnosti si moramo žele-ti, da bodo dane čim gotoveje garan-cije za naše narodne, politične, gospodarske in kulturne interese?!

To je usodno, življensko vprašanje za nas Slovence. Morda nikdar še niso imeli za-stopniki Slovanov tako kritičnega položaja pred seboj, kakor ga imajo sedaj. Za vseh nas je torej skrajno vznemirljivo vprašanje: bodo li zastopniki dorasli veličini trenutkov, bodo-li dorasli svoji nalogi, bodo-li imeli do volj bistrega vida, bodo-li imeli dovolj po-sluha za glasove slovanskega patriotizma, da v odločilnem trenutku ne store pogreške, ki

bi se ne dala popraviti nikdar več?! Ravno zadnja »Süddeutsche Presse« prinaša glas iz krogov naših poslancev, ki mora vzbuditi veliko bojazen, da bi naši jugoslovanski po-slanci mogli storiti usodno pogreško. O enun-cijaciji v »Süddeutsche Presse« govorimo na drugem mestu, v političnem pregledu. Tem nujnejša dolžnost je vsemu slovenskemu novinstvu, da stoji na straži in da povzdiga svoj svarilni glas. Mi sodimo, da se najpri-merneje odzovemo tej dolžnosti, ako osve-žimo v spominu izvajanja, ki smo jih priob-čili o tem predmetu nedavno temu iz peresa starega in izkušenega slovenskega politika, a pripominjamo že tu, da so dokazovanja in zaključki tega politika v dijametralnem nasprotstvu z omenjeno enunciacijo sloven-skega državnega poslanca v rečenem štajar-skem listu.

Politični pregled.

V Trstu, 22. septembra 1903

Deželni zbori. Moravski deželni zbor se je včeraj sestal v svojo prvo sejo. Mladostehni so predložili več nujnih predlo-gov, med katerimi je najui predlog posl. dr. Stranskega, v katerem se zahteva, naj zbornica na cesarjev patent, ki sklicuje de-želni zbor, odgovori z adreso na cesarja, kakor moravskega mejnega grofa. — Nemški poslanci stavili so glede vprašanja madjarskih zahtev jednake predloge, kakor v štajerskem deželnem zboru. Posl. Z. a. č. e. k. je predlagal, naj deželni zbor zahteva ustanovitev češkega vseučilišča v Brnu; posl. Koudela pa je zahteval jedaakopravnost češkega z nemškim jezikom v deželnem odboru.

Štajerski. Ko je deželni zbor vče-raj rešil točke dnevnega reda, prečitali so predloge posl. Walza, Kopulinskega, Roki-tanskega in Hagenhoferja, ki pozivljajo vlado, naj ne da Ogrski več nikake koncesije, naj pripravi avtonomno carinsko tarifo in naj ukrene vse potrebno za eventualno ločitev od Ogrske.

Solnograški. Pred prehodom na dnevni red je deželni glavar sporočil zbor-nici o cesarjevem daru za oškodovane po povodnjih v Solnograški, na kar so se poslanci dvignili v znamenje hvalečnosti. Dan prihod-nje seje sporoči se pisмено.

Ali nacionalna ali deželna avtono-mija? To je usodno vprašanje, čegar rešitev bo odločilna za bodočnost naroda slovenskega. S tem vprašanjem se bavi neki slovenski dr-žavni poslanec v listu »Süddeutsche Presse«, a bavi načinom, ki nas je osupnil; a njegove izjave so nas zapekle tem bolj, ker jim pri-trja na uvodnem mestu tudi glasilo narodno-napredne stranke na Kranjskem. Opravičena

tanca. To pot je zadel pogled Arturjev Julijo s toliko čutečnostjo, da je mlada žena zardela. Hipno je spodbodel mladi Anglež konja ter ga pognal v dir.

»Kaj je storiti, gospa?« je vprašala Julija teto. »Ljudje, ki vidijo Angleža tu mimo jezdit, si morajo misliti, da jaz...«

»Da, da,« jej je odgovorila teta preki-nivši jo.

»Bi mu torej ne mogla sporočiti, naj ne jezdari tako očitno tu mimo?«

»Ali bi se to ne reklo v njem obuditi mi-sel, da nama je nevaren? In dalje, ali sploh morete človeku zabraniti, da jezdi, kjer koli se mu poljubi? Jutri ne bove več tukaj obe-dovali; če naju ne bo več tu videl, vas bo mladi kavalir nehal ljubiti skozi okno. Glejte, dragi otrok, tako se vede ženska, ki zna ži-veti med svetom.«

Ali Juliji je bila usojena nesreča v polni meri. Komaj sta dami vstali od mize, ko se je pojavil Viktorjev sluga. Kakor hitro je le-le mogel, je bil prišel po stranskih potih od Bourgesa in prinesel grofici pismo od soproga. Viktor, ki je bil zapustil cesarja, je sporočil

je torej bojazen, da se slovenski poslanci pri-pravljajo, da store načelen, programatičen greh, za katerega ne pride morda nikdar več možnost — korekture. Za danes hočemo pri-občiti bitstvene točke v izvajanjih slovenskega poslance. Reagirati pa hočemo pozneje. Po-polnoma pa pritrujemo izjavi »Slov. Naroda«, da je to velevažno vprašanje, katero treba postaviti na dnevni red in se iskreno pridru-žujemo želji ljubljanskega lista, naj se za-prične o tem resna, stvarna diskuzija.

Poslanec v »Süddeutsche Presse« iz-javlja brez vseh ovinkov, da je nacionalna avtonomija fantom, ki nima nikake nade do uresničenja. Svojo trditev opira na dejstvo, da so Čehi, Poljaki in Hrvatje pristaši de-želne in ne nacionalne avtonomije. Mi Slo-venci da smo torej že številno prešibki, da bi se mogli le z najmanjo nado boriti za nacionalno avtonomijo. Drugi moment pa da je, da so naša kraljestva in dežele navstale na podlagi zgodovinskega procesa. To da so tvorbe, katerih ni možno spremeniti ali pre-krojiti z mehaničnimi odredbami. Nastopni pasus moramo podati doslovno: »Taka spre-memba bi bil čin, ki bi zahteval neznansko svoto dela in energije, in ki bi za dlje časa provzročil v upravi kaos, ki bi bil v najda-lekosežnejšo škodo v sedanjem času, toli in-tenzivno interesiranem na točni in nemotjeni funkciji vseh državnih organov.«

Mi smo številno šibkejši, zato da se mo-ramo pokoriti močnejim prijateljem, a zahte-vamo [naj] garancije za nemotjeni narodni, gospodarski in kulturni razvoj v deželi. Varstvo manjšin, to naj se nam da, da bomo mogli vsprejeti de-želno avtonomijo! Ako se nam da to, potem bomo zavarovani Slovenci na Štajar-skem, Koroškem in na jugu monarhije. Potem bomo imeli to, kar zahtevamo vedno: jednakopravnost in enakoveljavnost, a to ne le na papirju in v lepih ministerskih go-vorih, ampak v resnici. Člankar se noče spuščati v podrobnosti, kakova naj bo vse-bina tega varstva, opozarja pa, da pogajanja deželnega odbora Moravskega, ki je ime nalogo, da pripravi podlago za sporazumlje-nje med Čehi in Nemci, dajejo bogatega materiala v tem pogledu. Varstva manj-šini v deželi ni težko statuirati in je dosegljivo. — Mi Slovenci si ne smemo dovoljevati lukausa, da bi se na pri-rejanju federalizma načelno ločili od Čehov, Poljakov in Hrvatov in da bi »samljeni ho-dili po poteh, na katerih se nam nacionalna avtonomija vidi k večjemu kakor fata mor-gana, ki je pa, v kolikor seza človeško spoznanje, nedosežna.

Člankar v »Süddeutsche Presse« zaključuje z apelom, naj bomo realni politiki

svoji soprogi o padcu cesarstva, o vzetju Pariza in o navdušenju, ki baje vlada na vseh krajih Francozke za Bourbonce. Ker pa ni vedel, kako bi prišel v Tours, jo je prosil, naj pride kakor hitro mogoče v Orleans, kjer se misli ž njo sestati. Singa, star vojak, pa naj bi spremljal Julijo od Toursa v Or-leans, ker je Viktor mislil, da je ta pot še prosta.

»Gospa, ne smete zgubiti niti trenutka,« je rekel sluga. »Prusi, Avstrijci in Angleži se mislijo združiti pri Bloisu ali pa pri Or-leansu.

»V malih urah je bila mlada žena pri-pravljena na pot, odrinila je na starem vozu, katerega ji je posodila teta.

»Zakaj ne greste z nami v Pariz?« je vprašala objemši teto. »Sedaj, ko so Bour-bonci prišli zopet na prestol, jih boste našli tam....«

»Tudi brez te nepričakovane vrnitve bi bila prišla tje, moja draga; kajti moji sveti so vam in Viktorju nepotrebni. Tudi bom vse tako uredila, da se bomo tam spet sešli.« (Pride še.)

PODLISTEK.

12

Ženska tridesetih let.

Francoski spisal: Honoré de Balzac.

Poslovenil K. Z.

I.

Prvi grehi.

Teta ni jokala; kajti le malo solz je pustil ženskam prevrat stare monarhije. S prva jih je ljubezen privadila najbrutkejšim izpremembam, potem pa strah; v nevarnostih življenja so si hranile neko hladno dostoj-nost in neko sicer odkritosrčno, a molčečo prikupljivost, ki jim dovoljuje ostati zveste etiketi in plemenitemu nastopu, katerega se-danje šege krivično zametujejo. Dama je oklenila mlado ženo v naročje in ji poljub-ljala čelo z nežnostjo in prisrčnostjo, ki se najdete včasih več v navadah, ko v srcu teh dam. Ljubkovala je svojo nečakinjo s prisrčnimi besedami, zagotavljala ji srečno bodočnost, jo obsipavala s prijetnimi obljubami ter ji pomagala, da se je vlegla, kakor bi bila njena goreče ljubljena hči, katere

upi in trpljenja so tudi njeni. Grofica je za-spala vsa srečna, da je našla prijateljico, mater, kateri odslej lahko zaupa vse. Ko sta se prihodaji dan teta in nečakinja ravno poljubljali s prisrčnostjo in sporazumljenjem, ki znači napredek v mišljenju in tesnejšo zvezo sre, ste začuli konjski peket ter, obrnivši se, ob jednom zapazili mladega Angleža, ki je kakor navadno, počasi prijezdil mimo. Oči-vdno se je bil dobro poučil o samotnem življenju obeh dam, kajti nikdar ni pozabil zjutraj in opoldne mimo prijezditi. Njegov konj je začel iz lastnega nagona počasnije-hojo. Prišedši do oken jedilnice je pogledal dami z otožnim pogledom, katerega pa gro-fica, ki se zanj ni zanimala, večjidel ni opa-zila. Toda vajena te malenkostne radovedno sti, ki oživlja malomestno življenje, opozarja-joča tudi na najneznatnejše stvari, in katere se prosvitljeni duhovi le težko ubranijo, se je radovala markiza plašne in resne ljubezni, katero je na tihem gojil Anglež. Navadila se je vednih pogledov in vsak dan je nazna-njala z novo šalo njegov prihod. Baš ste se dami vsedli h kosilu, ko sta zagledali Bri-

in naj ne pozabljam, da je le v edinosti moč, da smo mal narod, ki ne smemo priti v navskrižje s Čehi, ki so toliko storili za povzdigo narodne misli med Slovani. Mi da se ne smemo ločiti od Čehov, razun, ako bi v led tega imele naše narodne zahteve trpeti škodo. To pa se ne zgodi, ako se narodnim manjšinam zagotovi varstvo, kateremu načelu Čehi niso nasprotni. S tem vprašanjem se mora baviti naša javnost, kajti ni nemožno, da vprašanje spremembe ustave stopi iz stadija refleksa v stadij činov. Ta moment ne sme najti nas Slovencev nepriljubljenih in nejedinih.

Kriza na Ogrskem. Neki budimpeštanski list pripisuje avtorstvo armadnega povelja načelniku generalnega štaba, Becku. Razpravljane o tem dokumentu je v madjarskih listih sedaj precej mirno; celo strogo opozicijski listi se poslužujejo — razmerno hladnega tona. Ta relativna mirnost nahaja pojasnila v tem, da se vse pripravlja na prihajajočo državnega zbora, ki bo bržkone prihajajo teden. V političnih krogih je precej živahna razprava o vprašanju, da-li naj državni zbor na armadno povelje odgovori s posebno adresno na cesarja, ali naj se omeji le na enostaven sklep? V tem pogledu gredo mnenja v vladni večini zelo navskriž. Nekateri menijo, da bo do te seje kriza že rešena in da se v tej seji že predstavi novi ministerski predsednik.

Staro prijateljstvo se maja. Kdo se ne spominja, kako so pred par leti v Budimpešti proslavljali cesarja Viljuma, ko so bili v veri, da berolinski vplivi delajo za madjarske interese in za madjarsko nadvlado v vsej monarhiji. Tedaj niso imeli gospodje v Budimpešti nič proti takemu vplivanju od zunaj in vladalo je najdebeleje prijateljstvo med Berolinom in Budimpešto. Sedaj pa, ko menijo, da je bil ves nenavaden militarni pomp cesarju Viljumu na čast, in da je bila tudi napitnica nemškega cesarja v odgovor na napitnico cesarja Frana Josipa politična demonstracija za skupnost vojske, torej demonstracija, katere ost je bila naperjena proti madjarskim aspiracijam: sedaj je to vse kaj drugega, sedaj protestujejo Madjari proti takemu vnanjemu utikanju v notranje stvari! Madjari so sicer na glasu kakor politiki — kakor se pravi — s finim nosom. Ali če so kedaj menili, da bodo v Berolinu ravno in le glede Ogrske delali izjemo in da nasproti tej ne bodo imeli pred očmi ciljev velikomemškega svetovnega gospodarstva, potem so nam Madjari podali dokaz, da se tudi navihani politiki lahko temeljito motijo. Kdor išče prijateljev v Berolinu, ta služi le — Berolinu.

Nova doba v Vatikanu. »Die Zeit« je dobila iz Rima brzojavko, v kateri pravi, da v vatikanskih krogih velja kakor zelo verjetno, da bo kardinal Gotti imenovan državnim tajnikom. V tem slučaju da postane Rampolla predsednik propagande fide.

Dogodki v Srbiji. Bivši naučni minister v prvem ministertvu za vladanja kralja Petra I., profesor Stojanović, imel je te dni pogovor z nekim časnikarjem o zadnjih dogodkih v Srbiji. O zaroti v Nišu dejal je Stojanović, da so to zadevo časopisi neznanosko naspihnili. Onih 28, v Nišu aretiranih častnikov, bilo je plačanih od maloštevilnih, preko meje pobeglih pristašev dinastije Obrenović. Ti častniki nimajo somišljenikov v vojski, ker sicer bi se bili isti izjavili žnjimi solidarni in revolucija bi bila gotova. Stojanović je tudi odločno oporekal vesti, da je prestol kralja Petra omajan in je izrekel nado, da bo kralj Peter znal Srbijo osvoboditi vsakoršnjih vplivov iz inozemstva. Izrazil je tudi nado, da pride do zveze med slovanskimi državami na Balkanu. Z ozirom na Avstro-ogrsko, dejal je Stojanović, da bi Srbija ne mogla ostati mirna, ako bi Avstro-ogrška hotela okupirati Novi Bazar.

Po Stojanovićevem mnenju imeli bodo v novi skupščini veliko večino zmerni radikaleci in sicer nad 90 mandatov, skrajni radikaleci (Stojanovićeva stranka) kakih 40 do 45; liberalci kakih 20 in socialisti največ 3 mandate. Bodoče ministerstvo izide torej iz srede zmernih radikalcev in bo ministerski predsednik bržkone general Gruič.

Ustaja v Macedoniji. Iz Belegrada poročajo sedaj, da je skušal turški odposlanec, ki je bil pri kralju Petru, pregovoriti istega, da bi sklenil zvezo s Turčijo, ali da bi Srbija, v slučaju bolgarsko-turške vojne, ostala vsaj nevtralna. Ni sicer še znano, da li je turški odposlanec kaj dosegel, bržkone pa je se svojo misijo popolnoma po-

nesrečil, ker kmalu po njegovem odhodu se je vršil v Belemgradu vojni svet, na katerem se je sklenilo pozvati pod orožje vse rezervne letnike. Da bi Srbija hotela svojo vojsko mobilizirati proti Bolgariji, je o sedanjih odnosih med obema slovanskimi državama popolnoma izključeno. Ako torej Srbija mobilizira, mobilizira le za slučaj, da bo svojo vojsko mogla rabiti proti Turčiji. Ta nervozna pogajanja turških, bolgarskih in srbskih diplomatov pa dokazujejo vedno bolj, da se res bližamo vojni na Balkanu. To dokazuje tudi dejstvo, da je bolgarsko ministerstvo vsem onim bolgarskim častnikom, ki se nahajajo v inozemstvu, zaukazalo, da se morajo takoj povrniti v Bolgarijo.

Dne 20. t. m. bil je ruski poslanik v Carigradu, Sinovjev, v avdienci pri sultanu. Sultan je izrazil svoje hvaležno zadovoljstvo na vedenju velesil. Sinovjev je sultanu priporočal, naj skrbi za to, da se o preganjanju ustašev ne bodo godile več take grozovitosti turških vojakov, kakor so se dogodile o bojih v Kruševem in v sandžaku Kirk-Kilise. Sultan je odgovoril, da so se že ponovili tozadevni ukazi in je dodal, da sti že dve tretjini pokrajin, v katerih je vihrala ustaja, osvobojeni ustašev in da se kmalu zatre ustaja tudi v ostalih krajih. Bolgarsko prebivalstvo, katero da je bilo prisiljeno v ustajo, da se je že po večini povrnilo in podvrglo Turčiji.

Strankarski shod nemške socialne demokracije zaključen. V nedeljo bila je v Draždanih zaključna seja strankarskega shoda nemške socialne demokracije, katere je trajala od 11. ure zjutraj do 3. ure popoldne. Delegatom se je silno mudilo in so točke, ki so se bile na dnevnom redu, rešili v veliki naglici. Rešili so po kratki debati, med drugim, tudi vprašanje glede praznovanja 1. majnika, katero ostane tako, kakor je bilo do sedaj. Jedna struja je hotela, da bi se ta slavnost še radikalneje praznovala, druga pa, da bi se preložila na prvo nedeljo v maju, a, kakor rečeno, ostalo je pri starem.

Predlog, naj bi se stališče stranke nasproti veri še poostrelo, je padel. Ko so na to rešili še nekatere manj važne stvari, imel je predsednik Singer zaključni govor. Slednjič so zapeli še delavsko pesem, na kar je predsednik zaključil zborovanje.

Tržaške vesti.

Ein Bubenstreich! Tako je bilo in nič drugače, da veste! Razobešanje italijanske trikolore na palači tržaškega municipija, o belem dnevu, ni nič drugega nego — ein Bubenstreich! Čudak, ki bi si hotel ta dogodek drugače tolmačiti, naj le izvoli vzeti v roke sinočnjo »Triester Zeitung«, kjer more čitati črno na belem, na drugi strani v prvi koloni, da je čulak, kdor ne verjame, da je bil to le en — Bubenstreich. In kdo bi vedel to bolje, nego »Triester Zeitung«, kdo ne bi se klanjal — to bi bilo očita falonija — avtoriteti pojasnil v »Triesterieci«, kdo bi si hotel obremeniti lastno vest z grešno mislijo, da je »Triester Zeitung« le en sam krat še govorila kaj, kar ni bilo res? Kdo bi hotel kaj tacega? Ga ni, ga ne more biti! Saj je »Triester Zeitung« pripoznano glasilo — bodi nam oproščena ta govorniška figura! — očesa zakona in pravice in javnega miru in reda! Saj smo že navajeni tako, da s pobožnim občudovanjem gledamo tja gori, kjer visoko gori nad nami stoluje čeljozusa s svojim vsikdar državniškorenim licem, in da v zavesti svoje dolžnosti in omejenosti svojega razuma podaniškega vsprejemljemo z otroške ubogljivostjo vsako besedo in vsako pojasnilo vsikdar državniško resnega čeljozusa kakor kvintesenco vse resnice.

Kakor čisto, nekaljeno in neoprečno resnico moramo vsprejeti torej tudi zatrdilo v »Triester Zeitung«, da je bilo razobešanje italijanske trikolore na municipalni palači tržaški o belem dnevu minole nedelje le en — Bubenstreich! Kakovemu otročaju je šinila poredna misel v glavo, da je porabil trenotek, ko je mogel neopažen od nikogar smukniti gori po stopnicah magistratne palače — s trikoloro, skrbno zavito in povito in še bolj skrbno skrito pod jopičem — ter razviti jo tam gori na stolpu, kjer »Mikec in Jakec« z višine doli opazujeta produkte državniške modrosti, katere glasilo je — »Triester Zeitung«.

Torej »Bubenstreich«. Saj pravimo: dan-danes otroci niso več — otroci. Takovle mlečnozobi »poba«, pa toliko porednosti,

pa toliko drznosti, pa — še nekaj. Takovle otročaj, pa gre uganjat svoje otročarije ravno tistega dne, ko so v Rimu slavili svoj XX. settembre! Saj to je nekaj, kar diši nekam čudno, kakor pa — politiki... idejlov! Ne, ne, dan danes ni več otrok! Kdo bi utegnil biti seveda drugačnega mnenja, češ, da je ravno dan-danes mnogo mnogo — političnih otrok.

Ali bodi kakor hoče: »Triester Zeitung« nam je pojasnila z veljavno besedo, da so od nedelje sem anali mesta tržaškega obogateli za — en Bubenstreich. In mi, polni respektu, moramo verjeti temu pojasnilu. Ali tu smo se hkratu zalotili na grešni misli. Zalotili sebe in »Triester Zeitung«, ki zaključuje, da je oni »poba« moral vendar na tej otročariji imeti kakega sokrivca v osebi kakega... magistratnega uradnika! Zdaj pa se nam meša koncept in skoro bi se nam začela majati vera v nezmotljivost oficijozu. Uradniki na magistratu menda vendar ne spadajo v razred otročajeve...! — Po temeljitem pojasnilu v »Triester Zeitung« stojimo zopet pred zagovetko, prav kakor da je naše življenje tržaško sestavljeno iz samih uganjk. Bolj ko riješ ven, bolj se pogrezaš v ta labirint. Zato bo najbolje, da zaključimo hitro, ker sicer bi mogli pasti v mučne dvome in začetni razmišljati, je-li res ali ni res, da je bilo razobešanje italijanske trikolore minole nedelje o belem dnevu na tržaški municipalni palači res le — Bubenstreich!

Kakor ti drugim, tako drugi tebi! Današnji »Piccolo« je razarjen na klerikalne liste češ, da niti mrtvega Benussija ne puste pri miru in da pljuvajo svoj žolč na njegov grob. Mi nismo čitali dotičnih klerikalnih listov. Ali, če je res, da ti listi psujejo spomin pokojnega narodnega nasprotnika našega, izjavljamo, da je to skrajna surovost. Svobodno je vsakomur (in temu se ni možno izogniti), da se tudi javno delovanje, pokojnikov stavlja pod kritičen nož. Ali jedno je kritika, drugo je smradno psovanje.

Prva koristi, druga vzbuja gnus. Ali ravno zato, ker se pridružujemo danes sodbi »Piccolo«, ga smemo vprašati s tem večo resnico: kaj ste pavipočenjali s pokojnim Nabergojem, kolikokrat ste vi z nedostojnim pisarjenjem pljuvali na njegov grob, da si ste dobro vedeli, da je vašim someščanom slovenske narodnosti spomin Nabergojev istotako drag, kakor vam Benussijev!

Za slovenske kraje italijanske uradnike! Ni kaj reči! To se vjema najlepše, ker odgovarja najželeznejši logiki. Če se državne službe po slovenskih krajih razpisujejo edino le v italijanskem jeziku — in da se tako razpisujejo, za to smo podali v tem listu že mnogo dokazov — potem je logična konsekvence, da se na dotična mesta imenujejo laški uradniki. Če je že, pa naj bo temeljito! Tako si bržčas misli naš vladni zistem in se železno drži načela, da za slovenske kraje so najprimernejši italijanski uradniki. Eno treba že priznati temu zistemu: železno dosleden je v svojem nazoru, da tam, kjer prihajamo Slovenci v poštev, treba postavljati na glavo vse razmere in tudi — logiko in zdravi razum in ono pravilo, da le organi, ki umejo jezik naroda in čutijo žnjim, morejo jamčiti dobro, pravično, ljudstvu koristno in zdravo upravo.

To pravilo razuma in logike postavlja naš zistem na glavo z imenovanjem italijanskih uradnikov v slovenske kraje. V tem je vladni zistem neizprosno dosleden. To žalostno doslednost svojo nasproti našemu narodu so više oblasti zopet sijajno posvedočile imenovanjem Italijana davkarjem v slovenskem Kobaridu!

Sicer pa se nam prav godi nam Slovencem! Kakor si prirejamo postelj se svojo večno diplomatizujočo politiko, tako ležimo. Drugi — na pr. naši Italijani — si drugače prirejajo postelj, za to pa tudi — drugače leže! Njim je mehko, kamor se obračajo, nam pa — ravno narobe.

Dela za novo progro Prvačina Trst so oddana sledečim tvrdkam: 1—2 oddelek tvrdki Madile & Co. v Celovcu za 2.9 milijona kron; 3—4 oddelek tvrdki Mayreder in dr. za 2.7 mil.; 5—6 oddelek, ki je največji in najvažnejši na vsej tej progri, je dobila družba, kateri stoji na čelu narodni stavbenik g. Filip Supančič v Ljubljani, in sicer je prevzel to stavbo za 4.2 milijone kron; 7—8 oddelek je dobila firma Klemensiewicz, Demuth & Comp. na Dunaju za 3 milijone

kron. Veseli naz, da je največje delo na tej progri dobil Slovenec. Ta del proge seza od Repentabra do Lonjerja in bo obsežal dva velika mosta in 3 tunele.

Pozor izseljevalci! V kratkem nabilirali se bodo izseljevalci za rudokope v Meksiki. Ministerstvo za notranje stvari opozarja vse one, ki se v ta namen namerjujejo izseliti v Meksiko, naj bodo o sklepanju tozadevnih pogodb zelo previdni in naj se obvezujejo le na podlagi natsnjnih in podrobnih, uradno legaliziranih pogodb. Ministerstvo za notranje stvari je na prošajo pripravljeno iti se svojim posredovanjem prizadetim strankam na roko.

Zakotne razstave. Glasom uradnega poročila, prireja se v Angliji in osobito v Londonu mnogo zakotnih razstav jako dvomljivega značaja, za katere se v inozemstvu dela velika reklama. Ker se te razstave prirejajo večinoma na tak način, da niti angleška oblastva o istih ničesar ne vedo, je seveda tudi tamošnjim avstro-ogrskim konzulatom nemogoče o njih doznati, ako ne vsled obvestil iz inozemstva.

Priporoča se torej interesentom, naj ne pošiljajo blaga na nobeno angleško in sploh tudi na nobeno inozemsko razstavo, o kateri se niso prej informirali potom trgovinskega ministerstva ali pa dotičnega konzularnega urada.

Nova obrt. G. Robert Eggenhöffer je vložil na magistratu prošajo za dovoljenje, da ustanovi v ulici Belvedere št. 61. izdelovalnico litosilz. Interesenti so pozvani, naj se eventuelne pritožbe prijavijo ali do 23. oktobra pisмено na uložnem zapisniku mestnega magistrata, ali pa dne 24. oktobra ustmeno komisiji, ki se snide na licu mesta ob 10. uri in pol popoldne.

Povratek romarjev iz Palestine. — Včeraj je dospelo v Trst z Lloydovim parnikom »Tirol«, na povratku iz Palestine, 208 romarjev iz Tirola, s Predarlškega, iz Švice in iz Nemčije. Popoldne so se odpeljali iz Trsta s posebnim vlakom.

Vrtna veselica v zavodu sv. Nikolaja. Veselica, ki se je v nedeljo vršila v zavodu sv. Nikolaja, izpala je mnogo boljše, nego smo pričakovali. Občinstva se je nabralo toliko, da so bili vsi prostori do zadnjega zaprti, dasiravno je bilo, posebno na večer, že nekoliko hladno na prostem. Pevsko društvo »Kolo« zadnje čase jako lepo napreduje, o čemur smo se zopet prepričali na nedeljski veselici. Vse pevske točke izvršile so se tako lepo, da je bila prava slast poslušati. Podrobne kritike vseh posamičnih točk seveda ne bomo priobčili, ker nedeljska veselica bila je bolj namenjena zabavi, nego temu, da bi razni faktorji, kateri so na njej sodelovali, pokazali, koliko so se naučili. Ravno radi tega pa nas veseli, da moremo vsejedno izreči svojo popolno zadovoljnost nad vsemi točkami programa. Kakor »Kolo«, tako se je odlikoval tudi dramatični odsek društva »Slava« v šaloigri »Dva gospoda in eden sluga«. Sodelovali so gospici Kuret in Čok ter gg. Nardin, Kuret in Svetina. Gospoda Nardin in Kuret sta tudi mestnemu občinstvu dobroznana igralca in je naravno, da sta svoji ulogi najbolje igrala, posebno g. Nardin, a tudi ostali trije igralci so bili popolnoma na svojem mestu. Med raznimi točkami programa sviral je jako dobro vojaški orkester tukajšnjega pešpolka.

Splošno je bila vsa veselica jedna onih pristranih domačih zabav, na katerih se vsakdo najboje kratkočasni in ki so res v pravem pomenu besede »veselice«.

Za podružnico sv. Cirila in Metodija na Greti so nabrali rodoljubi pri igri na Kontovelju 4 K 70 st. — Gospod I. G. iz Rojana daroval je 10 K radi zgubljenih stave. Srčna hvala!

Iz pred naših sodišč. Natakari Alojzij Buchhofer pozval je meseca maja t. l. z Dunaja semkaj svojega prijatelja 20 letnega Lovreta Grafa, baje, da mu preskrbi službo in ga je za nekoliko dni vsprejel k sebi na stanovanje. Graf pa je to prijateljevo gostoljubnost izrabil v to, da mu je ukradel popolno »frake«-obleko ter nekaj drugih predmetov, vse to prodal in jo popihal nazaj na Dunaj. Buchhofer je to stvar naznanil redarstvu, a kakor rečeno, jo je Graf že odkuril. Včeraj višla se je pred tukajšnjim deželnim sodiščem tozadevna kazenska razprava, a ker Graf na isto, vkljub redno mu dostavljene pozivnice, ni prišel, v njegovi odsotnosti. Branil ga je odvetnik dr. Mandel. Sodni dvor je Grafa spoznal krivim tatvine in ga obsodil na 8 mesečno težko ječo, poostreno

z jednim postom na mesec in ga postavil pod policijsko nadzorstvo po prestopu kazni.

Vremenski vestnik. Včeraj toplomer ob 7. jutraj 14,8, ob 2. uri popoldne 25.- C. — Tlakomer ob 7. uri jutraj 764,6 — Danes plima ob 8,50 predp. in ob 8,17 pop.; oseka ob 2,32 predpoldne in ob 2,23 popoldne.

Vesti iz ostale Primorske

× **Petdesetletnica mašništva.** Včeraj je slavil petdesetletnico svojega mašništva kanonik metropolitanskega kapitlja goriškega, Fran Kodermac. Jubilarju je došlo ob tej priliki mnogo čestitk in počestvenj.

× **Naš dan v Devinu.** Zastave, ki smo jih zagledali že na Devinski postaji in ki so plapolale z visokih drogov, naznanjale so nam: Devin je naš! Pripeljali smo se z zabavnim vlakom, v katerega so posele: v Grljani vstopilša »Danica« s Kontovelja, v Sv. Križu »Skala« iz sv. Križa, spremljena po domači godbi, in na B. viji »Nabrežina« iz Nabrežine. »Vesela« iz Škeda je došla že jutraj v Devin. — Izstopivši na devinski postaji pričakovalo nas je društvo »Ladija«, spremljano od mnogo drugega občinstva. Tajnik »Ladije«, g. P., pozdravil nas je jednatim govorom; videlo se je, da mu prihaja beseda iz srca. Njegovemu pozdravnemu govoru so sledili gromoviti živjo kliči.

Temu lepemu pozdravu odzval se je v imenu vseh društev g. Jaka Štoka, ki je izrazil kako radostnim srecem so se odzvala društva pozivu »Ladije«, dobro vedoča, da pojdejo na oni košček zemlje, po katerem stezajo naši nasprotniki tako pohlepno svoje roke. — Priporočal je Devince, naj vstrajno in skrbno varujejo svojo dedašino, dajo prav tako izroče svojim potomcem, kakor so jo sami posedovali, ter da naj se krepko oklenejo »Ladije«, da bodo potem skupno orli našo pesem, ki naj se daleč daleč razlega po širnem jadranskem morju ter naznanja, da tu vedno biva Slave sin!

Na to smo odkorakali skupno za zastavo v vas; mej potjo sti obe godbi, Mavhinjska in Svetokriška, svirali lepe koračnice. Prišedši pred Plesovo gostilno zaigrala je godba »H. J. Slovani«, katero smo vsi, razvrščeni v velikem krogu, poslušali razoglavi. Na to smo se podali na krasno odlični vrt, kjer se je imela vrstiti veselica.

Gospod Sorč, tamošnji učitelj, pozdravil je navzoče v krasnem govoru ter opisal veliki pomen današnje slavnosti. Govornik je rekel, da je vrtec zagotovljen le za eno leto in v pripomoč temu toli važnemu zavetišču naših nežnih otročičev priredili so današnjo veselico.

»Mi smo šibki sami ob sebi, a vi vsi ste trdna skala, na katero se moramo naslanjati mi, sicer bi morali pasti«. Te besede so pač morale seči v srce vsacemu navzočemu in vsakdo si je gotovo mislil: stati hočem trdno in vas podpirati! Vznesenemu govoru gospoda Sorča sledile so točke za točo voporeda. — Vsa pevska društva so storila svojo dolžnost; pela so vsa kakor treba peti. Čemu bi posebej hvalili devinsko »Ladijo«, čemu Standerško pevsko društvo, čemu »Veselo« iz Škeda, ali pa »Skalo« iz sv. Križa, ali morda »Danica« s Kontovelja? Saj vemo, da vsi hrepenite plemenitim srecem za povzdigo naše velike pesmi. Slava Vam vsem, ki dvigate visoko krasno melodijo naših pesmi! Slava Vam, ki hrepenite po osveti, ki je združena z našo milo pesmijo! S tem stremite po izobrazbi in kulturi! Naša slovanska kultura — to bodi naša osveta! — Plemeniti hočemo biti tudi na svojem mašečevanju za vse zlo, ki so nam je storili zli in kri vični ljudje tekom časov.

Gospica Leop. Castellani je prav lepo deklamirala Gregorčičev »Naš čolnič otimol«. Konečno je sledila šaloigra: »Eno uro doktor«, katero so domači diletantje prav hvalevredno proizvajali, posebno če pomislimo, da je bil to njih v prvi nastop. Da je bila pa g. ca Ančka nekoliko živahnješa, bila bi njena igra mnogo bolj. Mej vsemi igralci se je najbolj odlikoval Škrjanec (g. Koeman), pa vendar bi bilo treba malo manjše kretanja v posebnih pozah. S takimi diletanti bi se dalo vprizoriti marsikaj lepega.

Mej tem, ko je arhopeta mladina s'edila valjčka, mazurke in polke taktu, ki ga je vdarjala Mavhinjska godba, prepevala so vsa društva v notranjih prostorih gostilne. — Navtalo je pravečto tekmovalje v petju — lepo, plemenito, srce blažilo tekmovalje. Vmes pa je svirala godba iz Sv. Križa, o kateri se moramo jako pohvalno izraziti, to-

liko glede požrtvovalnosti (udeležila se je slavnosti iz lastnega nagiba), kolikor glede izvajanja raznih skladb.

Ko se je približal čas odhoda, združili so se pevci vseh društev na cesti pred gostilno, ter so v mogočnih akordih zapeli pod vodstvom g. Tanceta iz Nabrežine lepi skladbi »Slovenac i Hrvat« in »Morje«. To se je razlegalo v tiho noč! Tresti so se pač morala stekla tudi na drugi strani ceste stoječe, iz zivalne palače, Legine šole, ki je nastavljena kakor past, v katero naj bi se lovili naši otroci, da bi ustvarjali iz njih naši nasprotniki krvoločne janičarje kakor so si jih svoje dni kruti Turki. V nadi, da se zopet in zopet snidemo v prijaznem in vevlašnem Devinu razšli smo se vsak proti svojemu domu.

Mej tržaškimi izletniki je bil tudi gosp. dr. Rybář z gospo soprogo, mej goriškimi istotako g. Gabršček.

Želeti bi bilo, da bi se ustanovila tradicijska vsakoletna slavnost v Devinu v še večjem obsegu nego je bila v nedeljo, ter da bi se je vdeleževali tržaški Slovenci po parniku kakor svoje čase o priliki izletov »Sokola«. Istotako naj bi pribajalo z goriškega mnogo izletnikov. Ako bo udeležba, kakoršnja bi morala biti, zadostovati bi morali dohodki takih slavnosti za vzdrževanje vrtea od leta do leta.

Devin moramo ohraniti! On mora postati shajališče tržaških in goriških Slovencev!

× **Ostanki Italijanstva v Dalmaciji.** Nekemu tukajšnjemu italijanskemu listu pišejo iz Zadra v Dalmaciji, da je hrvatski gimnazij v Zadru prava nesreča za dalmatinske Italijane, ker se v njem vzgajajo hrvatski agitatorji. Dopisnik pripoveduje tudi, da so dijaki hrvatskega gimnazija le v meščansko obleko zaviti kmetški sinovi, kakor da bi bile srednje šole ustanovljene samo za tistih par jetičnih in brezmožganskih Lahončičev, ki tu pa tam prebivajo po kakem dalmatinskem mestu, žalostni ostanki nekdanje vsegamožne laške in lahonske klike v Dalmaciji. Da ima kak zakoten dalmatinski Italijan, ki ne more pozabiti na nekdanjo pošč italijanstva v tej deželi, take srednjeveške nazore, se prav nič ne čudimo, čudimo se pa italijanskim listom v Trstu, kateri hočejo veljati za moderne, da vsprejemajo v svoje predale izlive takih patentiranih bedakov. — Dalmatinski dopisnik laškega lista toži tudi, da pohajajo hrvatski gimnazij v Pulji celo sinovi nekdanjih najgorečnejših voditeljev italijanske stranke. — Mi ne moremo pojmiti, kako se morejo tukajšnji italijanski listi čuditi takim pojavom, ko vendar dan za dnevom propovedujejo o zakonih asimilacije in na podlagi te asimilacije opravičujejo svoje poitalijančevalno delo v Trstu in Istri. Če že veljajo zakoni asimilacije za Trst in Istro, zakaj pa naj ne bi veljali za Dalmacijo, o gospoda Italijani, zakaj naj bi skoraj sto odstotkov dalmatinskih Hrvatov ne asimiliralo par odstotkov Italijanov?

× **Občinski svet v Dekanli proti pridržanju tretjeletnikov v vojaški službi.** Občinski svet dekanlijske županije imel je te dni sejo, v kateri je sklenil protest proti temu, da se hočejo dosluženi vojaški tretjeletniki še nadalje pridržati pod orožjem.

Nenavaden poudar samomoru. Domo branski podčastnik Josip Mende iz Češke, ki je bil do sedaj v službi v Senju, ustrelil se je te dni v Zadru, ker mu je bila od tamošnjega 23. pešpolka odbila prošnja, da bi v tem polku nadalje služboval.

× **V Opatiji** je bilo skupno število gostov od 1. septembra 1903 pa do včetega 16. septembra 1753 oseb. Od 10. septembra pa do včetega 16. septembra je prirastlo 789 oseb. Dne 16. septembra je bilo navzočih 1699 oseb.

Vesti iz Kranjske.

* **Strašna smrt 4 letnega otroka.** V Spodnjih Jablanih je paslo 7. t. m. več otrok na nekem travniku. Zakurili so ogenj in se pri njem greti. Neki deček je rekel 4-letnemu dečku Janezu Buklan, naj podžari predpasnik, da mu bo nadeval v njega žerjavice, katero hočejo potem zanesti na drugi kraj. Otroček ubogal in se mu je pri tem užgal predpasnik ter obleka. Siromaček je dobil take opekline, da je valed tega umrl.

* **Veselica v Divači.** V nedeljo, dne 4. oktobra prirede v Divači veselico na korist ubogim pogorelcem v Bovu. Veselica se prične ob 4. uri popoldne in se bo vršila v gostilni gospoda Obrnela. Na programu je petje, godba, šaljiva dražba in ples.

Pevske točke bodo izvajali pevci bralnega društva v Divači. Vstopnina 1 K za osebo. Ker je čisti dobiček namenjen v tako človekoljubni namen, se bo milodare in preplačila hvaležno vsprejemalo. Veselica se priredi po inicijativi županstva in Naklem.

Vesti iz Koroške.

+ **Srečna prošnja.** Dne 13. sept. 1903 zadela je kanalsko dolino na Koroškem velika nesreča. Oblak se je utrgal ter poplavljal taisto. Vihar je razsajal, podrl sadno in gozdno drevje, otreseel še le na pol zrelo sadje in uničil veliko poljskih pridelkov. Voda je tako močno narasla, da je v Lipaljavesi rastrgala in odnesla 6 hiš, veliko travnikov in njiv s poljskimi pridelki vred; 2 hiši sti močno poškodovani in v nevarnosti. Rešiti moglo se je le najpotrebnejše hšne oprave. Bada je velika, izdatna pomoč nujno potrebna. Ker je v drugih alpskih pokrajinah nevihta veliko nesreč napravila, se na izdatno državno pomoč ne more računati. Lipaljavas je zadnja slovenska vas v kanalski dolini ob italijanski meji. Rujaki in rojakinje! Ne zabite torej potrebnih ponesrečenec! Vsekake milodare vsprejema župniški urad v Lipaljavesi, pošta Pontafel. Jos. E. ehholzer, župnik.

Vtisi iz Hrvatske.

III.

Zemlja hrvatska! Koliko je že pretrpela in koliko jej je še usojeno! Vsa zgodovina Hrvatov ni nič drugo nego trnjeva pot v borbi za pravice, prav tako — kakor pri Slovenceh! Za vsakega smo se borili, vsakemu pomagali iz največih zadreg, ko mu je šlo za življenje in smrt — in vsaki od teh nam je pozneje delil udarce, da smo krvaveli pod krutostjo njegovega biča! In košček za koščekom naše lasti je prehajal tujcu v oblast — — — Skoro ves slovanski jug je domovina sužnjev! A kar je najhujše: večidel teh sužnjev poljublja roko svojemu gospodarju in vedno so pripravljeni dajati novih dokazov o svoji — — — kratkovidnosti, slepoti!

In v času, ko bi morali uvideti vodje, da si brez vstrajnega dela in energičnega nastopa nikoli ne izvojujemo boje prihodnosti, se isti ne brigajo za nič drugega, nego za programe, navdušujejo se za pojedine ljudi in »junaško« se bojujejo — med seboj ter trošijo itak že oslabele sile narodove za — neumnosti.

Ti vodje igrajo »veliko politiko«, s paragrafi v rokah, ter se pritožujejo, da se jim krivica godi! O tem pa se jim hlače tresejo od strahu pred »visoko gospodo«. — A kdo je še čul kedaj, da bi oni, ki je temu nekaj po sil: vzel in kar njemu dobro služi, to isto mirno vrnil — — —?! Nikdar! Udari ga, da se mu pocedi kri, pokaži mu svojo moč! Potem še le ti bo moral dati — — —! In moči je pri nas dovolj — — —!

Četudi je na Hrvatskem v resnici za voženo, vendar se naadam, da pridejo vsejedno bolji časi, ker poznam narod, one simpatične hrvatske kmete, ki se salonskemu tujcu vidijo na prvi pogled divji, ki pa so v resnici prave slovanske duše; miroljubni, želó nadarjeni ljudje, katerim je edino vlada kriva, da se niso više povzdignili v napredku, ker jim ista ne daje dovolj sredstev za izobrazbo. — Na Hrvatskem je 45% analfabetov!

Tem slabim, žalostnim razmeram je kriva, seveda, v prvem redu vlada, ki ne skrbi za drugo, nego za to, da zadovolji »čezdravske brate«, pa jim zato prav pridno pošilja hrvatske milijone — žulje hrvatskega naroda, muko onih, ki prodajajo zadnjo kravo, da odnašajo denar — v kr. davčni urad — — —

Hrvatski kmet je toliko goljufan in izrabljan, da se izogiblje vsakogar, ki nosi suknjo; in dolgo se mora človek truditi, da v tem trpinu vzbudi zaupanje — a potem ti ta mučenik odpira svoje srce in svojo dušo in človek ima kaj poslušati — — —!

Inteligence je narodu popolnoma odtujena. Pred uradniki ima kmet tako in tako strah; a nezavisna inteligenca ne mara zahajati med narod in ga ušiti. Ko je bil v nekem mestu shod za finančno samostalnost, moral je prizaati sam sklicatelj, poslanec, da je težko narodu govoriti — — — A zakaj? Ker nikoli ne občuje žnjim, pa ga ne pozna. Zakaj pa R a d i č lahko govori narodu? In zakaj ga

tako zvesto poslušajo?! Zato, ker je Radič vedno med narodom, pa ga pozna in mu govori tako, da ga umejo! — Zato ima Radič tolikih vsepehov, zato je on, čeprav mlad človek, bolj znan v širokih masah narodovih, nego so Frank, Kumičić in vsi ti »stari boritelji za narodne pravice«.

Ali, seveda, kako bi taka gospoda hodila med kmete! Saj imajo različne pl. Pisarčice, od katerih so kmete odvisni, pa morajo voliti tako, kakor ti hočejo (ali ne delajo Khueni tudi tako?) in potem se slavi »zmaga hrvatske misli« — nad kom? Mislite li morda nad vlado? Kaj še! Nad opozicijskim kandidatom (Docet slučaj v Zlataru!).

In še je ljudij na Hrvatskem, ki ne vedo, kaj je Frank in ga taki ljudje še smatrajo za »najpoštenjega« hrvatskega politika! In razun reškega »Novega lista« se mu nihče ne upa zalučati v obraz glasno in javno: Tisi hlapec madjarskega ministertva!

Ali Frank ima lep — program — — —! —m.—p.

Brzjavna poročila.

Nižjeavstrijski deželni zbor in armadno povelje.

DUNAJ 22. (B.) Vsi poslanci so prišli v praznični obleki. Od manjšine niso prišli (Dalje na četrti strani)

Izdajatelj in odgovorni urednik FRAN BODNIK.

Lastnik konsorcijski lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcijska lista „Edinost“ v Trstu

Tovarna pohištva

Aleksander Levi Minzi

ulica Tesa št. 52. A. (v lastni hiši.)

ZALOGA:

Piazza Rosario (šolsko poslopje).

Cene, da se ni bati nikake konkurence.

Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po posebnih načrtih.

Izstovan cenik brezplačno in franko.

Kavarna Rossi

(EX BERGAMIN)

ulica Cordaiuoli št. 2.

Telofon št. 1632.

Odprta celo noč.

Bogat izbor tu- in inozenskih in slovenskih časnikov.

Pijače v ledu, znameniti sladoled, naj-finejši likerji.

TOVARNA POHIŠTVA

Rafael Italia

Velikansko skladišče in razstava

pohištva in tapetarij

TRST

ulica Malcanton štv. I.

po zelo nizkih cenah.

Svoji k svojim!

ZALOGA

pohištva

dobro poznane

tovarne mizarske zadruge v Gorici (Solkan)

vpisane zadruge z omejenim poroštvom

prej Anton Černigoj

Trst, Via di Piazza vecchia (Rosario) št. 1. hiša Marenzi.

Največja tovarna pohištva primorske dežele.

Solidnost zajamčena, kajti les se osuši v to nalašč pripravljenih prostorih s temperaturo 60 stopinj. — Najbolj udobna, modern sestav. Konkurenčne cene.

Album pohištva brezplačno.

GISSHÜBLER

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Polnovplačani akcijski kapital **K 1.000.000**

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obveznic, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promete izdaja k vsakemu izrebanju.

Špitalske ulice šte. 2.

Zamenjava in eskomptuje
izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predjume na vred. papirje.
Zavaruje srečke proti kurzni izgubi

Vinkuluje in divinkuluje vojaške ženitninske kavicije.

Eskompt in inkasso menic. **Borisa naročila.**

Podružnica v Spiljetu
(Da'macija.)

Denarne vloge vsprejema
v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloženja dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.